

BŁOGOSŁAWIENI MĘCZENNICY GDAŃSCY – PATRONI AKCJI KATOLICKIEJ ARCHIDIECEZJI GDAŃSKIEJ – PREZENTACJA

Komentarz wyjaśniający:

Całość prezentacji składa się z części tekstowej (poniżej), autorstwa niżej podpisanego oraz z pakietu ilustracyjnego ppt, opracowanego i wykonanego przez Adama Matczuka, wiceprezesa POAK im. Bł. Ks. Bronisława Komorowskiego przy Parafii Św. Stanisława BM w Gdańsku Wrzeszczu. Prezentacja ta została przedstawiona na spotkaniu Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej Archidiecezji Gdańskiej w październiku 2010 r. oraz w ramach XIII edycji „Wieczorów Refleksji Religijnej i Społecznej” zorganizowanych w d. 15-18 listopada 2010 r. przez POAK im. Bł. Ks. Bronisława Komorowskiego przy współudziale Stowarzyszenia Bratniej Pomocy im. Bł. Ks. Bronisława Komorowskiego. Niniejszy tekst wprowadzenia części tekstowej prezentacji został zmodyfikowany i przystosowany do sytuacji po wydaniu dekretu Metropolity Gdańskiego, Ks. Abpa Sławoja Leszka Głódzia o Patronacie Akcji Katolickiej Archidiecezji Gdańskiej.

(Antoni Kakareko, prezes POAK im. Bł. Ks. Bronisława Komorowskiego)

WPROWADZENIE

Główną myślą przewodnią niniejszej prezentacji jest ukazanie dziejów życia i działalności czterech Błogosławionych Gdańskich z grona 108 Męczenników II wojny światowej, beatyfikowanych 13 czerwca 1999 r. w Warszawie. przez papieża Polaka Jana Pawła II, a mianowicie: ks. Bronisława Komorowskiego, ks. Franciszka Rogaczewskiego, ks. Mariana Góreckiego oraz ks. kmdr ppor. Władysława Miegonia, w kontekście uczynienia ich patronami Akcji Katolickiej Archidiecezji Gdańskiej.

Idea ta zrodziła się w Oddziale Akcji Katolickiej im. Bł. Ks. Bronisława Komorowskiego przy Parafii Św. Stanisława B.M. W Gdańsku Wrzeszczu w roku 2004, kiedy to było obchodzone 80 lecie powstania kościoła św. Stanisława BM we Wrzeszczu, pierwszego kościoła dla Polaków w Wolnym Mieście Gdańsku oraz również taka sama rocznica powstania Ligi Katolickiej z Bł. Ks. Bronisławem, jako asystentem kościelnym. Pierwotny wniosek, skierowany do Zarządu DIAK dotyczył tylko postaci Bł. Ks. Bronisława Komorowskiego, później jednak został powiększony o Bł. Ks. Franciszka Rogaczewskiego, prezesa Centralnego Komitetu Katolików Polaków w Wolnym Mieście Gdańsku. Po przedstawieniu tego wniosku Metropolicie Gdańskiemu, Arcybiskup Sławoj Leszek Głódź wyraził opinię, która bardzo uradowała wnioskodawców, iż patronat powinien obejmować również i pozostałych dwóch kapłanów z grona Męczenników, Gdańskich: Bł. Ks. Mariana Góreckiego i Bł. Ks. kmdra ppor. Władysława Miegonia.

21 listopada 2010 r. w Święto Patronalne Akcji Katolickiej został ogłoszony dekret Metropolity Gdańskiego, ustanawiający wyżej wymienionych Błogosławionych Gdańskich Patronami Akcji Katolickiej Archidiecezji Gdańskiej

Niniejsza prezentacja w intencji jej autorów - z jednej strony - ma przybliżyć sylwetki całej Czwórki tych wspaniałych kapłanów, Męczenników, z drugiej zaś uświadomić, iż Akcja Katolicka Archidiecezji Gdańskiej ma wspaniałe korzenie i historię.

A wskrzesiciel Akcji Katolickiej w Polsce po wojnie, Ojciec Święty Jan Paweł II nieustannie w swoim nauczaniu napominał, że kto nie zna i nie pielęgnuje swoich korzeni, ten nie potrafi w pełni określić swojej tożsamości i ją deformuje a nawet zatracą.

PREZENTACJA SYLWETEK BŁOGOSŁAWIONYCH MĘCZENNIKÓW GDAŃSKICH

Przejdźmy teraz do prezentacji poszczególnych sylwetek Błogosławionych kapłanów.

Błogosławiony Ks. Bronisław Komorowski:

Najstarszy z tej Czwórki. Był synem Ziemi Kociewskiej, bardzo zasłużonej w obronie i zachowaniu polskości w okresie niewoli zaborów. Urodził się 25 maja 1889 r. w Barłożnie koło Skórcza w powiecie Starogard Gdański, w rodzinie gburkiej czyli zamożnych gospodarzy. Jego rodzicami byli Jan Komorowski (1840-1892) oraz Katarzyna z domu Geńcza (Gęcza) (1859-1925). Jan Komorowski, będąc wdowcem z siedmiorgiem dzieci po Joannie Dłużewskiej, w 1888 r. zawarł związek małżeński z Katarzyną, wdową z jednym dzieckiem po Józefie Wojciechowskim. Z małżeństwa Jana i Katarzyny przyszło na świat troje dzieci, Bronisław, Waclaw (1890-1891) i Anna (1892-?). Po tragicznej śmierci Jana Komorowskiego w 1892 r. Katarzyna wyszła po raz trzeci za mąż za zamożnego gospodarza Jana Fankidejskiego (1866-1934), od 1924 r. sołtysa Barłożna. Katarzyna i Jan Fankidejscy mieli troje własnych dzieci, z których przeżył tylko najmłodszy syn. Bronisław Komorowski wychowywał się u Fankidejskich w Barłożnie. Wzorcami do naśladowania byli dwaj bliscy krewni ojczyma, patriotyczni księża Jakub Fankidejski (1844-1883), znany historyk Pomorza i pedagog Collegium Marianum w Pelplinie, oraz Feliks Bolt (1864-1940), bojownik o polsność Pomorza, później senator II Rzeczypospolitej.

Bronisław w latach szkolnych był członkiem konspiracyjnego kółka filaretów. Uczęszczał do progimnazjum Collegium Marianum w Pelplinie. Po ukończeniu w 1910 gimnazjum w Chełmnie wstąpił do seminarium duchownego w Pelplinie. W tamtych czasach uczelnia ta, zwana „Atenami Pomorskimi” była czołowym ośrodkiem nauki i kultury katolickiej, a także polsności, na Pomorzu.

Po ukończeniu studiów teologicznych, 29 marca 1914 r. w katedrze pelplińskiej, z rąk bpa chełmińskiego Augustyna Rosentretera, otrzymał Bronisław Komorowski święcenia kapłańskie. Pierwszą jego placówką duszpasterską było Łęgowo, miejscowość niedaleko Pruszcza Gdańskiego. Tam przez rok pełnił posługę kapłańską jako wikary

W 1915 z Łęgowa został przeniesiony do Gdańska do parafii św. Mikołaja. Młody wikary, oprócz działalności kościelnej, rozwinął i prowadził działalność społeczno-polityczną wśród ludności polskiej. Dzieci podczas katechez uczyły się od niego historii Polski oraz języka polskiego. Od 1919 ks. Bronisław Komorowski wygłaszając kazania podczas mszy prowadził je w języku polskim.

W roku 1923 wraz z grupą działaczy polskich założył Towarzystwo Budowy Kościołów Polskich mające być przeciwagą dla miejscowych kościołów katolickich obsadzonych przez duchowieństwo niemieckie. Działania ks. Bronisława Komorowskiego i jego Towarzystwa doprowadziły do przyznania w 1924 byłej ujeżdźalni wojskowej we Wrzeszczu, którą przebudowano na kościół św. Stanisława Biskupa. Kościół, poświęcony w maju 1925, stał się centrum polskiego życia religijnego i narodowego w Wolnym Mieście Gdańsku. Jako rektor tego kościoła polskiego organizował Ks. Komorowski w nim liczne uroczystości i obchody świąt

narodowych. Kościół konsekrował w r. 1934 Biskup Gdański Edward O'Rourke, zaś 1 września 1935 r. społeczność polska, gromadząca się przy tym kościele umieściła na nim pamiątkową tablicę marmurową z napisem: „Bogu na chwałę, a ludziom na pożytek wzniesiono w roku pańskim 1924 świątynię tę pod wezwaniem Św. Stanisława pobożnym staraniem księdza Bronisława Komorowskiego przy ofiarnym poparciu ludzi dobrej woli. W dowód czci i wdzięczności ufundowali tablicę tę na wieczną rzecz pamiątkę pierwszemu swemu proboszczowi w dniu jego Błogosławionej patronki – wdzięczni parafianie.”

W czasie powstawania pierwszego kościoła polskiego w Wolnym Mieście Gdańsku, centralną strukturą, koordynującą działalność polskich stowarzyszeń i inicjatyw apostołskich w Wolnym Mieście Gdańsku była – powstała - w r. 1924 - Liga Katolicka, która swoją nazwą nawiązywała do powstających w tym czasie w diecezjach polskich struktur, realizujących idee Akcji Katolickiej. Owe Ligi Katolickie przygotowywały niejako grunt pod powstanie ogólnopolskiej struktury, noszącej już miano Akcji Katolickiej, co miało miejsce w listopadzie roku 1930. Formalnie Ligę Katolicką w Wolnym Mieście Gdańsku powołano 15. listopada 1925 r. Jej patronem tj. delegatem kościelnym został właśnie proboszcz tytularny (czyli rektor) polskiego kościoła Św. Stanisława Bpa Męczennika w Gdańsku Wrzeszczu, ks. Bronisław Komorowski Pierwsze spotkanie organizacyjne Ligi odbyło się 26. Marca 1926 r. Wystosowano wówczas memoriał do ordynariusza gdańskiego bpa Edwarda O'Rourke. Memoriał ten zawierał prośbę o roztoczenie opieki nad polską ludnością katolicką WMG oraz o to, by katolicy Polacy, byli traktowani na równi z katolikami narodowości niemieckiej. W pracach Ligi Katolickiej brali czynni udział również inni kapłani gdańscy jak m. in. ks. Leon Miszewski czy Ks. Franciszek Rogaczewski.

W tym miejscu warto przypomnieć, iż w poniedziałek 15 listopada minęła 85 rocznica formalnego zatwierdzenia Ligi Katolickiej w Gdańsku a w czwartek 24 listopada minie 80 rocznica utworzenia centralnej struktury Akcji Katolickiej w Polsce. W kontekście powyższego warto też sobie uświadomić, że dzisiejszy Bł. Ks. Bronisław Komorowski był pierwszym asystentem kościelnym struktury organizacyjnej polskiej Akcji Katolickiej w Gdańsku.

Można powiedzieć, że był on tytanem pracy organizacyjnej. Przy kościele Św. Stanisława działały liczne stowarzyszenia i organizacje, z jednej strony stricte sensu kościelne jak: Żywy Różaniec, Krucjata Eucharystyczna, Stowarzyszenie Dzieciątka Jezus, Sodalicje Mariańskie (Kobiet, Mężczyzn, Akademików, Młodzieży Męskiej, Młodzieży Żeńskiej). Z drugiej strony działały też liczne organizacje o profilu społeczno-narodowym jak: Towarzystwo Ludowe „Jedność”, Towarzystwo Ludowe „Oświata”, „Towarzystwo Ludowe „Gwiazda”, Towarzystwo Polek, gromadzące pomoce domowe Towarzystwo Św. Zyty czy też Towarzystwo Śpiewacze Św. Cecylii i szereg innych., których – jak to wówczas określano - kuratorem, czy też moderatorem, czy też patronem lub kapelanem był Ks. Bronisław Komorowski .Pełnił on też oficjalnie funkcję duszpasterza pracowników wszystkich agend Poczty Polskiej w Gdańsku. Szczególną opieką otaczał Bł. Bronisław stowarzyszenia młodzieżowe : KSMŻ i KSMM oraz Sodalicję Mariańską. Jako pierwszy duszpasterz polskich studentów Politechniki Gdańskiej, niejednokrotnie odważnie stawał w obronie prześladowanych młodych Polaków studiujących w Gdańsku. Przy kościele działała prężnie Sodalicja Mariańska Akademików oraz Akademickie Koło Misyjne. Sprawował również patronat nad drużynami harcerskimi we Wrzeszczu. W tym miejscu jeszcze raz warto zaznaczyć, iż dla Bł. Bronisława działalność apostołska bynajmniej nie zamykała się w strukturach organizacji stricte sensu kościelnych czy też katolickich , ale sięgała i szerszych struktur społecznych, politycznych, kulturalnych, wychowawczych. Prawie, że nie było polskiej organizacji, w której by w jakiś sposób nie uczestniczył, nie pomagał, nie patronował. A wszędzie, gdzie był, działał z olbrzymią dynamiką, ale zawsze w duchu miłości i pojednania. Organizował m.

in. coroczne pielgrzymki do Matemblewa oraz do innych sanktuariów maryjnych jak np. do Ostrej Bramy w Wilnie.

W latach 1933-1934 ks. Bronisław Komorowski był gdańskim radnym – jedynym w 54-osobowej Radzie Miasta przedstawicielem Polaków i polskości. Kandydował również w wyborach w 1933 do sejmiku gdańskiego – Volkstagu, lecz nie został wybrany; przez kilka tygodni w 1935 zasiadał w Volkstagu na miejsce Erazma Czarneckiego, który wyjechał z Gdańska; ponownie startował w wyborach 7 kwietnia 1935, ale i tym razem nie został wybrany.

Był też Ks. Bronisław członkiem władz centralnej organizacji Polaków Wolnego Miasta Gdańska - Gminy Polskiej i przez krótki okres był jej wiceprezesem. Wystąpił z tej organizacji na skutek wewnętrznych sporów, lecz nadal działał, doprowadzając do zjednoczenia rywalizujących ze sobą organizacji: Gminy Polskiej i powstałego po r. 1926 Związku Polaków, zrzeszającego zamieszkałych w Wolnym Mieście Gdańsku obywateli RP nie posiadających obywatelstwa gdańskiego. To właśnie Bł. Bronisław w r. 1937 doprowadził do połączenia obu mocno skonfliktowanych organizacji w jednolitą Gminę Polską Związek Polaków. W nowej organizacji pełnił funkcje wiceprezesa.

W drugiej połowie lat trzydziestych Ks. Bronisław Komorowski wraz z ks. Franciszkiem Rogaczewskim rozpoczęli działania mające na celu powstanie parafii personalnych. Papież Pius XI wyraził swą zgodę na powstanie dwóch parafii personalnych.

10 października 1937 biskup gdański Edward O'Rourke powołał ks. Bronisława Komorowskiego na proboszcza parafii personalnej przy kościele Św. Stanisława BM. Na skutek nacisków narodowych socjalistów trzy dni później zarządzenie biskupa gdańskiego zostało unieważnione przez władze Wolnego Miasta Gdańska. Było to przyczyną ustąpienia biskupa O'Rourke z funkcji biskupa gdańskiego. Nowy biskup, uległy w stosunku do władz nazistowskich, sopocianin Karol Maria Splett nie pozwolił na utworzenie polskich parafii personalnych.

2 kwietnia 1939 roku w kościele Św. Stanisława BM w Gdańsku Wrzeszczu w 25. rocznicę pracy kapłańskiej Ks. Bronisława Komorowskiego odbyły się wielkie uroczystości z udziałem licznych kapłanów oraz szeregu osobistości życia społeczno-politycznego m. in. komisarza generalnego Rzeczypospolitej Polskiej Mariana Chodackiego. Uroczystości te były wielką manifestacją narodową. Ks. Bronisław otrzymał wtedy od Żywego Różańca relikwiarz swojej patronki, Bł. Bronisławy, który zachował się szczęśliwie do dzisiaj.

Przez Niemców Ks. Bronisław określany był Królem Polaków. Swoją zdecydowaną i nieugiętą postawą wzbudzał u części Niemców szacunek ale i wielką nienawiść u innych oraz liczne akty agresji ze strony bojówek hitlerowskich.

Bł. Ks. Franciszek Rogaczewski

Franciszek Rogaczewski urodził się 23 grudnia 1892 we wsi Lipinki k. Świecia obecnie w gminie Warlubie, jako pierwsze dziecko Anny z d. Laskowskiej i Leonarda Rogaczewskich. Od 1894 r. mieszkał z rodziną i wychowywał się w Lubichowie.

I tak, jak Bł. Ks. Bronisław Komorowski, swoją edukację rozpoczął w pelplińskim Collegium Marianum, a kontynuował ją w Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Chełmie n./Wisłą, gdzie to 13 lutego 1913 r. złożył egzamin maturalny.

W kwietniu tego samego roku rozpoczyna studia filozoficzno-teologiczne w diecezjalnym seminarium w Pelplinie. Po wybuchu pierwszej wojny światowej zostaje wcielony do wojska niemieckiego w charakterze sanitariusza.

Święcenia kapłańskie otrzymał w Pelplinie 16 marca roku 1918 z rąk ks. bpa Augustyna Rosentretera. Po święceniach skierowano go do parafii św. Tomasza w Nowym Mieście Lubawskim. Tamże opiekował się młodzieżą i założył im. in. Towarzystwo Młodzieży Katolickiej. Drużyna piłkarska TMK stała się zarzewiem KS Drwęca.

W roku 1920 został skierowany do pracy duszpasterskiej w Gdańsku. Pracował jako wikary w parafiach Najświętszego Serca Jezusowego we Wrzeszczu, św. Brygidy i św. Józefa.

Był bardzo aktywnym działaczem i świetnym organizatorem. Działał aktywnie w Lidze Katolickiej. Był członkiem zarządu i wiceprezesem Macierzy Szkolnej oraz kapelanem kolejarzy gdańskich.

Z dniem 31 stycznia r. 1930 został mianowany rektorem (z tytułem proboszcza) drugiego kościoła polskiego pw. Chrystusa Króla. Kościół (zaplanowany jako tymczasowy) został szybko wybudowany i konsekrowany 30 października 1932 r. W następnych latach był to drugi po kościele Św. Stanisława BM w Gdańsku Wrzeszczu, jeden z najważniejszych ośrodków życia religijnego i społecznego gdańskiej Polonii.

Ks. Franciszek całym sercem angażuje się w pracę duszpasterską oraz liczne dzieła religijne i narodowe. Jeszcze w czasie wikariatu w Parafii Św. Brygidy, mimo wrogo nastawionego do Polaków proboszcza ks. Emila Moske, włączył się aktywnie do działalności ok. 30 polskich organizacji i stowarzyszeń religijnych i narodowych, czym wzbudził wielki szacunek i uznanie u Polaków Wolnego Miasta Gdańska.

Od r. 1934 stał na czele Centralnego Komitetu Katolików Polaków Diecezji Gdańskiej, który to grupował ówczesne struktury Akcji Katolickiej w Wolnym Mieście Gdańsku tj. Katolickie Stowarzyszenie Kobiet, Katolickie Stowarzyszenie Mężczyzn oraz Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej i Męskiej a także szereg innych stowarzyszeń katolickich jak np. chóry kościelne, Stowarzyszenie Św. Zyty, czy też dziecięce organizacje jak Stowarzyszenie Dzieciątka Jezus, Stowarzyszenie Anioła Stróża i Krucjata Eucharystyczna. Ks. Franciszek Rogaczewski był również inicjatorem dorocznej pieszej pielgrzymki Polonii Gdańskiej do Św. Wojciecha.

W maju 1937 r. razem z ordynariuszem gdańskim, bpem Edwardem O'Rourke, ks. Franciszek Rogaczewski został przyjęty na audiencji przez Ojca Świętego Piusa XII, której to owocem była zgoda Stolicy Apostolskiej na powstanie w Wolnym Mieście Gdańsku polskich parafii personalnych. Niestety - jak już wspominałem wcześniej, przy omawianiu sylwetki Bł. Ks. Bronisława Komorowskiego - bp O'Rourke, szantażowany i szykanowany przez hitlerowskie władze W.M.Gd, zawiesił wydany przez siebie dekret.

Gorliwość apostołską oraz nieugięta i odważna postawa Ks. Franciszka zrodziły do niego nienawiść Niemców i liczne akty agresji ze strony bojówek hitlerowskich.

Bł. Ks. Marian Górecki

Marian Górecki urodził się 2 maja 1903 w Poznaniu jako syn Petroneli z Szekiełdów i Tomasza Góreckich. Edukację szkolną rozpoczął mając sześć lat. Skończywszy 13 lat przyjął sakrament bierzmowania obierając za swego za patrona św. Walentego).

Po ukończeniu szkoły powszechnej rozpoczął naukę w Szkole Handlowej a po roku przeniósł się do Gimnazjum im. Św. Jana Kantego w Poznaniu.. Mając 17 lat wstąpił jako ochotnik do wojska, by walczyć w wojnie polsko-bolszewickiej. Następnie powrócił do szkoły i po zdanej maturze wstąpił do Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Poznaniu. Pełnił tam funkcję ceremoniarza.

1 lipca 1928 z rąk Prymasa Polski, kard. Augusta Hlonda otrzymał święcenia kapłańskie. Pracował najpierw jako wikariusz w Lesznie, a następnie jako prefekt w Seminarium Nauczycielskim w Koźminie i Wolsztynie. Pełnił także funkcję kapelana harcerzy.

Do Wolnego Miasta Gdańska został skierowany przez Prymasa Augusta Hlonda na prośbę Biskupa Gdańskiego Edwarda O'Rourke w roku 1933, tj. pięć lat po otrzymaniu święceń kapłańskich. Poprzednia jego działalność duszpasterska jako wikariusza w Lesznie oraz prefekta w Koźminie i Wolsztynie musiała być bardzo owocna skoro zwróciła uwagę ówczesnych rządców Kościoła polskiego i gdańskiego.

W Grodzie nad Motławą pełnił funkcje rektora kaplicy polskiej pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Nowym Porcie oraz prefekta w Gimnazjum Polskim Macierzy Szkolnej. Był także przez pewien czas kapelanem pomocniczym Wojskowej Składnicy na Westerplatte. Pełniąc wszystkie te funkcje zasłynął z gorliwości apostołskiej i bezinteresowności. Jako rektor kaplicy polskiej nie zbierał np. ofiar od wiernych, gdyż – wzorem Św. Pawła – twierdził, iż wystarcza mu w zupełności to co sam zarobi jako prefekt w Gimnazjum. Młodzieży zaś poświęcił się całym sercem, zarówno gimnazjalnej i z innych szkół polskich, jak też i tej pozaszkolnej, dla której organizował liczne formy duszpasterskie i edukacyjne. Z własnych zasobów finansował wycieczki i inne inicjatywy na niwie młodzieżowej. Przy kaplicy zaś Matki Bożej Częstochowskiej gromadził liczne stowarzyszenia religijne jak – znajdujące się w strukturze Akcji Katolickiej - Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej i Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej, Towarzystwo Śpiewu Św. Cecylii jak i narodowe: Towarzystwo Ludowe Św. Jadwigi, Towarzystwo Byłych Wojaków, Towarzystwo Gimnastyczne Sokół.

Z racji swojej aktywności religijnej i narodowej był szykanowany i inwigilowany przez Niemców.

Bł. Ks. Władysław Miegoń

Władysław Miegoń urodził się 30 września 1892 roku w Samborcu, na Ziemi Sandomierskiej, w zaborze austriackim, jako syn Marianny z d. Rewa oraz Stanisława Miegoniów. Była to rodzina włościańska, bardzo pobożna i bardzo patriotyczna. Na formację religijno-patriotyczną młodego Władysława oprócz rodziców wielki wpływ wywarli jego wuj (brat Mamy) ks. prałat Antoni Rewera (później również beatyfikowany w gronie 108 polskich męczenników 2. wojny światowej) oraz ówczesny proboszcz samborski, były powstaniec z r. 1863, ks. kanonik Kajetan Kwitek. On też 2. X. 1892 r., trzeciego dnia po urodzeniu się Władysława udzielił mu Sakramentu Chrztu Św.

W 1902 roku rozpoczął Władysław naukę w Męskim Progimnazjum w Sandomierzu, natomiast po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w 1908 roku wstąpił do Seminarium Duchownego w Sandomierzu. 2 lutego 1915 roku otrzymał święcenia kapłańskie z rąk biskupa sandomierskiego

Mariana Ryxa, a następnie rozpoczął posługę duszpasterską w Iwaniskach, Bodzentynie, Głowaczowie, Staszowie i Iłży na ziemi sandomierskiej.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości ks. Władysław Miegoń zwrócił się o skierowanie do Sił Zbrojnych, jednakże początkowo biskup sandomierski Marian Ryx nie udzielił na to zgody z powodu trudnej sytuacji kadrowej w diecezji. Dopiero ponowienie prośby dało efekt w postaci pozwolenia. Otrzymał przydział do Marynarki Wojennej i stopień kapelana (kapitana marynarki) ze starszeństwem od 1 czerwca 1919 roku.

Początkowo pełnił służbę w batalionie morskim w Modlinie, później Aleksandrowie Kujawskim (oficjalnie wyznaczony na stanowisko 1 grudnia 1919 roku). 10 lutego 1920 roku brał udział w Zaślubinach Polski z morzem w Pucku. W kwietniu został kapelanem i oficerem oświatowym Komendy Portu Wojennego Puck, a w lipcu kapelanem Pułku Morskiego. Uczestniczył w walkach 1 batalionu morskiego podczas wojny polsko-bolszewickiej, za co marsz. Polski Józef Piłsudski osobiście odznaczył go Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari. Pod koniec 1920 roku powrócił na stanowisko kapelana Komendy Portu Wojennego Puck, od 1924 roku Komendy Portu Wojennego Gdynia. 29 maja 1921 roku odprawiał mszę polową w związku z rozpoczęciem budowy portu w Gdyni.

5 listopada 1928 r. ks. Władysław Miegoń został przeniesiony do Lublina na stanowisko kierownika wojskowego tamtejszego rejonu duszpasterskiego, którą to funkcję sprawował do roku 1934.

W tym czasie w latach 1929-1933 odbył studia z zakresu prawa kanonicznego na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Lublinie.

Z dniem 1 stycznia 1934 roku awansował na stopień starszego kapelana (komandora podporucznika) i został mianowany kapelanem Dowództwa Floty, pełniąc jednocześnie obowiązki kapelana Komendy Portu Wojennego w Gdyni Oksywiu.

W ramach swej funkcji (jeszcze w Pucku, jak też i później w Gdyni na Oksywiu) podejmował liczne inicjatywy duszpasterskie i kulturalne. Założył m. in. słynny „Teatr Marynarski” oraz – liczącą kilkanaście tysięcy tomów – Bibliotekę przy Klubie Oficerskim. Organizował a często i sam prowadził liczne kursy dokształcające dla swoich podopiecznych. W koszarach założył kino i orkiestrę smyczkową.

Utrzymywał się tylko z pensji oficerskiej, którą to też dzielił się z innymi potrzebującymi. Był bardzo wrażliwy na ludzką niedolę i posiadał rzadki dar podnoszenia ludzi na duchu. W innych dostrzegał przede wszystkim człowieka posiadającego wielką godność Dziecka Bożego, mimo swojej terażniejszej grzeszności czy też odstępstwa od wiary. W 1936 roku brał udział w uroczystościach pogrzebowych gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera. Mediował wówczas z proboszczem parafii na Oksywiu, który nie chciał dopuścić do odprawienia w jego kościele mszy świętej żałobnej w intencji "rozwodnika i innowiercy".

Zainicjował też ks. Władysław budowę kościoła garnizonowego Marynarki Wojennej na Oksywiu. Budowa trwała tylko dwa lata. Był to olbrzymi wysiłek i samego proboszcza wojskowej parafii Marynarki Wojennej na Oksywiu i całej społeczności marynarskiej, z której składek kościół ten został zbudowany. Konsekracji nowej świątyni dokonał biskup polowy Wojska Polskiego Józef Gawlina 1 lipca 1939 r. Był to wielki sukces i organizacyjny i duszpasterski Błogosławionego Ks. Władysława.

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA CZASÓW, W KTÓRYCH ŻYŁA I DZIAŁAŁA CZWÓRKA NASZYCH BŁOGOSŁAWIONYCH

Zanim przejdziemy do omówienia drogi męczeńskiej Czwórki naszych Błogosławionych zatrzymajmy się teraz jeszcze przez chwilę nad kontekstem dziejowym, w którym przyszło żyć późniejszym Męczennikom.

Był to czas po strasznej I wojnie światowej. Polska odzyskała szczęśliwie swoje niepodległe państwo. Świat, a zwłaszcza Europa powracały do normalnego życia w pokoju. Powstawały się jednak i wzrastały nowe zagrożenia: totalitarne państwo komunistyczne na wschodzie w postaci Związku Sowieckiego oraz rodzący się faszyzm we Włoszech i hitlerowski ruch narodowego socjalizmu w Niemczech, które to doprowadziły w niedługim czasie do tragedii II wojny światowej. Zwycięski „Cud nad Wisłą”, którego 90 rocznicę w tym roku obchodziliśmy na dłuższą chwilę zatrzymał nawałę bolszewicką na Polskę i Europę, ale tylko na chwilę.

Był to okres pontyfikatu wielkiego papieża PIUSA XI (1857 - 1939), który przed wstąpieniem na tron piotrowy, jako abp Achille Ratti był nuncjuszem apostolskim w Warszawie.

Pius XI to papież Akcji Katolickiej, której poświęcił swoją pierwszą encyklikę „Ubi arcano Dei” w r. 1922. Był wielkim przyjacielem Polski i Polaków i bardzo zainteresowany powstaniem w naszej Ojczyźnie Akcji Katolickiej. Statut Akcji Katolickiej w Polsce z r. 1930 był drugim po włoskim, na którym widnieje podpis samego papieża.

To papież Pius XI wprowadził w roku 1925 do kalendarza Kościoła Powszechnego doroczne święto Jezusa Chrystusa, Króla Wszechświata. W roku bieżącym obchodzimy (11 grudnia) 85 rocznicę ogłoszenia tego Święta w encyklice „Quas primas”, które to święto od samego początku stało się też świętem patronalnym Akcji Katolickiej.

W innych swoich encyklikach Pius XI wskazywał na wielkie zagrożenia dla ładu moralnego i pokoju na świecie jakie niosą z jednej strony komunizm (encyklika „Divini Redemptoris” nazywana też „O bezbożnym komunizmie”) z drugiej zaś narodowy socjalizm w wydaniu hitlerowskim (encyklika „Mit brennender Sorge” O położeniu Kościoła Katolickiego w Rzeszy Niemieckiej).

To papież Pius XI erygował 85 lat temu (w grudniu 1925 r.) **Diecezję Gdańską** z jej pierwszym biskupem Edwardem O'Rourke, który to czynił wszelkie starania, aby Kościół Gdański był jedną wielką rodziną Polaków i Niemców. Niestety, amok hitlerowski który opętał większość niemiecką w Wolnym Mieście Gdańsku, uniemożliwił te starania, i doprowadził do jego dymisji w czerwcu 1938 r.

Jego następca, bp. Karol Maria Splett, rodem z Sopotu oraz nowy (po śmierci Piusa XI w lutym 1939 r.) papież PIUS XII (przedtem Eugenio Pacelli) nie mogli już nic poradzić wobec nadchodzącej nawałnicy II wojny światowej.

Błogosławieni Męczennicy Gdańscy byli jednymi z pierwszych, którzy doświadczyli całej potworności owej nawałnicy.

Wspomniałem wyżej o amoku nazistowskim i narodowosocjalistycznym, który opętał Niemców Gdańskich w latach trzydziestych dwudziestego stulecia. Przyczynił się do tego swoją działalnością Albert Forster, od r. 1930 przywódca (z niem gauleiter) gdańskiego okręgu partii

hitlerowskiej NSDAP (National Sozialistische Deutsche Arbeit Partei). Funkcję tę sprawował z polecenia samego Hitlera. Po wybuchu wojny został mianowany namiestnikiem Okręgu Rzeszy Gdańsk-Prusy Zachodnie (Reichsgau Danzig-Westpreußen). To on był bezpośrednio odpowiedzialny za eksterminację ludności polskiej na obszarze Wolnego Miasta Gdańska i całego obszaru przedwojennego Województwa Pomorskiego. On też bezpośrednio odpowiadał za powstanie Konzentration Lager Stutthoff oraz egzekucje ludności polskiej w Piaśnicy i w innych miejscach na Kaszubach. Powyższych zbrodni zaś dokonywał podległy mu, doborowy Oddział wartowniczo szturmowy SS (Wachsturmbann) „Eimann”, nazywamy tak od swego dowódcy Kurta Eimanna.

MĘCZEŃSKA DROGA GDAŃSKICH BŁOGOSŁAWIONYCH

Wrzesień 1939 r. był dla całej, przedstawionej tutaj czwórki kapłanów czasem rozpoczynającym ich drogę krzyżową zakończoną śmiercią męczeńską. Trzej pierwsi: ks. Bronisław Komorowski, ks. Franciszek Rogaczewski i ks. Marian Górecki już wczesnym rankiem (ks. Komorowski jeszcze przed wystrzałem Schleswig Holstein) zostali aresztowani i umieszczeni w przejściowym więzieniu dla Polaków w Victoria Schule. Stamtąd następnego dnia przewieziono ich na miejsce, gdzie powstawał Konzentration Lager Stutthof, hitlerowski obóz śmierci na Pomorzu Gdańskim. Komendantem tego obozu był, odznaczający się szczególną nienawiścią i okrucieństwem w stosunku do Polaków, Max Pauli, oprawca obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku, któremu podlegała też cała sieć obozów jenieckich w okręgu gdańskim.

Pierwszy wrzesień, był dla Ks. Bronisława Komorowskiego dniem imienin. Po przewiezieniu do Victoria Schule zachował się bohatersko przechodząc dumnie wyprostowany przez szpaler bijących go pałkami esesmanów. W Stutthofie został włączony do Kompanii Karnej, która wykonywała najgorsze prace. Ks. Bronisław czyścił np. kloaki obozowe. Kiedy pewnego dnia ks. współwięzień obozowy ks. Bronisława, ks. Wojciech Gajdus (1907-1957) zapytał go, co czuje kiedy pełni tę funkcję na oczach całego obozu, Ks. Bronisław odpowiedział mu z uśmiechem: „czułem się jak na ambonie na oczach więźniów i dbałem o to, żeby kazanie dobrze wypadło. Myślę, że były to moje najlepsze kazania”. W Wielki Czwartek 21 marca 1940 roku uczestniczył razem z Ks. Marianem Góreckim w konspiracyjnej Mszy Św., zorganizowanej przez młodego kapłana (dzisiaj już również błogosławionego), ks. Wincentego Frelichowskiego. Następnego dnia 22 marca w Wielki Piątek ponosi śmierć męczeńską przez rozstrzelanie wraz z Ks. Marianem Góreckim i 65 innymi wybitnymi działaczami Polonii Gdańskiej (m. in. Antoni Lenzion. Władysław Pniewski, red. Wilhelm Grismann) w lesie koło obozu.

Ks. Franciszek Rogaczewski również był w obozie poniżany i maltretowany. Pewnego dnia swemu wikaremu, ks. Alfonsowi Muzalewskiemu, który także przebywał z nim w Stutthofie powiedział: „Wiesz, czuję jednak, że zginę. Gdy po wojnie wrócisz, powiedz ukochanym wiernym w kościele Chrystusa Króla, że chętnie oddałem swe życie pro Christo et Patria (dla Chrystusa i Ojczyzny). Dokładna data i okoliczności jego śmierci pozostają nieznane: część literatury podaje, że rozstrzelano go 11 stycznia 1940 r. w Stutthofie w grupie 22 wybitnych przedstawicieli gdańskiej Polonii, Jednak zdaniem świadka tych wydarzeń i zarazem historyografa hekatomb Polonii Gdańskiej - Brunona Zvary, nastąpiło to dopiero po 16 stycznia i w innym miejscu, być może w Piaśnicy.

Ks. Marian Górecki w obozie Stutthof wszedł w skład 40-osobowej grupy księży i nauczycieli, którzy pracowali wieczorem i nocą rozbudowując obóz. Pracował także przy wyrębie drzewa oraz jako szklarz. W obozie za śpiewanie kolęd ukarano go pracą przy odśnieżaniu. W Niedzielę Palmową 1940 roku trafił kompanii karnej. 21 marca 1940 w Wielki Czwartek – mówiłem już o

tym wcześniej, przy ks. Bronisławie Komorowskim) brał udział w pierwszej nielegalnej obozowej mszy świętej, zorganizowanej przez Ks. Wincentego Frelichowskiego (dzisiaj – jak już też wspominałem - również Błogosławionego), podczas której przyjął Komunię św. Następnego dnia 22 marca, w Wielki Piątek wraz z 66. wybitnymi działaczami Polonii Gdańskiej, m. in. z ks. Bronisławem Komorowskim, został rozstrzelany.

Po wojnie w roku 1947 dokonano ekshumacji zwłok ofiar egzekucji z Wielkiego Piątku 1940 r. w lesie k. Stutthofu i pochowano je na Cmentarzu Zasłużonych na Zaspie. Było to możliwe dzięki Marii Brand, Niemce polskiego pochodzenia, która w r. 1940 była zatrudniona przy sadzeniu lasu na grobach pomordowanych. Drugi grób ze szczątkami ofiar egzekucji z dnia 11 stycznia odnaleziono dopiero w r. 1979.

Ks. kmdr ppor. Władysław Miegoń po wybuchu 2 wojny światowej wziął czynny udział jako kapelan Garnizonu Morskiego w kampanii wrześniowej. Uczestniczył w walkach Lądowej Obrony Wybrzeża. To on grzebał dowódcę bohaterskiej obrony Kępy Oksywskiej, płk. Stanisława Dąbka, który popełnił samobójstwo. 19 września dostał się do niewoli niemieckiej. Zgodnie z konwencją genewską, ksiądz Władysław Miegoń otrzymał dokument gwarantujący mu nietykalność. Ofertę tę odrzucił i pozostał wśród rannych marynarzy, z którymi 20 lat wcześniej związał swoje życie na dobre i złe, zdecydowany dzielić ich los w niewoli. 2 października został przewieziony z Gdyni do Flensburga na pokładzie statku MS "Wilhelm Gustloff". Przebywał kolejno w Stalagu IX C Rothenburg i niemieckim obozie koncentracyjnym Buchenwald. W dniach 8 lipca – 15 października 1942 roku był więźniem numer 21 223 obozu koncentracyjnego Dachau i tam został zamęczony, a potem spalony w krematorium obozowym..

BEATYFIKACJA

13 czerwca 1999 r. w Warszawie na Pl. Marszałka Józefa Piłsudskiego, przedstawieni przeze mnie Księża Męczennicy: Bronisław Komorowski, Franciszek Rogaczewski, Marian Górecki i Władysław Miegoń, zostali beatyfikowani przez Papieża Polaka Jana Pawła II w gronie 108 polskich Męczenników II wojny światowej.

Wspomnienie liturgiczne 108 Męczenników Kościoła obchodzi w dniu 12 czerwca.

Imię Bł. Bronisława Komorowskiego nosi m. in. Oddział Akcji Katolickiej przy Parafii Św. Stanisława BM w Gdańsku Wrzeszczu i Stowarzyszenie Bratniej Pomocy, powstałe na bazie Komitetu Budowy Pomnika Błogosławionego Bronisława, Szkoła Podstawowa nr 49 na al. Legionów, znajdująca się w dawnym gmachu bursy akademickiej studentów Polaków Politechniki Gdańskiej oraz plac w Gdańsku-Wrzeszczu na którym od roku 2000 wznosi się – wspomniany już pomnik - Błogosławionego autorstwa Jana Kolasińskiego z Podkowy Leśnej. Od dziesięciu lat w kościele Św. Stanisława BM w każdy poniedziałek po Mszy Św. Wieczornej o godz. 18.00 jest odprawiane nabożeństwo do Bł. Bronisława. Tutaj należy wspomnieć wielki wkład śp. ks. prałata Andrzeja Rurarza (1940-2009), drugiego proboszcza kościoła św. Stanisława, w propagowaniu kultu Błogosławionego Ks. Bronisława.

Imię Bł. ks. Franciszka Rogaczewskiego nosi ulica w Gdańsku, przy której znajduje się kościół Chrystusa Króla, gdzie duszpasterzował.

Bł. Zaś Marian Górecki ma ulicę w Gdańsku Nowym Porcie przy której znajduje się też Jego pomnik autorstwa Wawrzyńca Sampa, odsłonięty i poświęcony w lutym roku 2002.

Wezwanie Bł. ks. kmdr ppor. Władysława Miegonia nosi Parafia Wojskowa przy 8 Flotylli Obrony Wybrzeża w Świnoujściu. Imię Bł. ks. kmdr. ppor. Władysława Miegonia noszą również dwa gimnazja: w Strzebielinie Morskim i gimnazjum nr 4 w Gdyni. Jako pierwsze, 17 maja 2001 r. przyjęło go za patrona gimnazjum w Strzebielinie, do czego przyczynił się walcie ówczesny proboszcz tamtejszy a dzisiaj proboszcz Parafii Św. Stanisława B.M. We Wrzeszczu, ks. Zbigniew Cichon. Przy Dekanacie Marynarki Wojennej Ordynariatu Polowego w Polsce, od roku 1999 działa też Stowarzyszenie im. Bł. ks. kmdr ppor. Władysława Miegonia.

(Oprac. Antoni Kakareko)